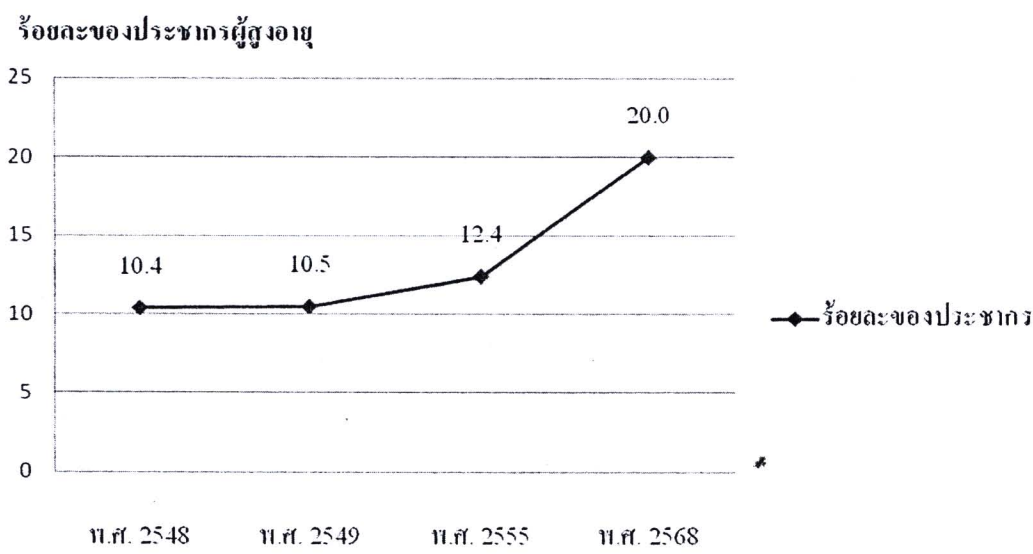

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมสมัชชาโลกเกี่ยวกับผู้สูงอายุเมื่อ พ.ศ. 2525 ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ได้ให้ความหมายของ คำว่า “ผู้สูงอายุ” ดังนี้ ผู้สูงอายุคือผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งชายและหญิง ผู้สูงอายุเป็นประชากรที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าของชาติ เพราะเป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ให้กับลูกหลานและเยาวชนรุ่นหลังอีกทั้งยังเป็นผู้ทำประโยชน์ให้แก่สังคม และถ้าหากผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง และสุขภาพจิตดี จะเป็นมิ่งขวัญของครอบครัวและเป็นผู้ที่ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมให้แก่เยาวชนรุ่นหลังได้เป็นอย่างดี ซึ่งในปัจจุบันเป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการแพทย์และสาธารณสุขพบว่า แนวโน้มโครงสร้างของประชากรผู้สูงอายุทั่วโลกกำลังเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ สำหรับประเทศไทยพบว่า มีผู้สูงอายุ ร้อยละ 10.4 ใน พ.ศ. 2548 และเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 10.5 ใน พ.ศ. 2549 และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 12.4 ใน พ.ศ. 2555 และในปี พ.ศ. 2568 คาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 20.0 ต่อจำนวนประชากรแสนคน (Healthcorners, 2553: ออนไลน์) ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 ร้อยละของประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย

ที่มา : Healthcorners, 2553

จำนวนประชากรในวัยสูงอายุที่เพิ่มขึ้นทุกขณะส่งผลให้ปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคปวดข้อและกระดูก โรคหัวใจ โรคต่อกระเจกเป็นต้น (จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ, 2539) ซึ่งถือเป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งของประเทศที่ต้องดำเนินการแก้ไข โดยแนวทางแก้ไขวิธีหนึ่งก็คือการเลือกบริโภคอาหารที่ดี มีประโยชน์แก่ร่างกายและเหมาะสมกับวัยสูงอายุ เพื่อป้องกันปัญหาการเจ็บป่วยและชะลอความแก่หรือความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุไว้ได้นาน มีสุขภาพแข็งแรงดี และไม่มีโรคภัยมาเบียดเบียน

การบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุในที่นี้ คือการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายให้เหมาะสมกับวัย เช่น จากที่เคยดื่มนมธรรมดาเปลี่ยนเป็นดื่มนมที่มีแคลเซียมสูง จากที่เคยรับประทานข้าวธรรมดาเปลี่ยนมาเป็นข้าวกล้องแทน หรือการเพิ่มปริมาณการบริโภคผักและผลไม้ให้มากขึ้นกว่าเดิม เป็นต้น การจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคได้ผู้สูงอายุต้องมีทัศนคติ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพเป็นอย่างดี แต่ก็มีผู้บริโภคกลุ่มที่ยังมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารในทางลบ เช่น พฤติกรรมการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ไอศกรีม หรือโกโก้ พฤติกรรมการเติมน้ำตาล น้ำปลาลงในอาหาร และพฤติกรรมการรับประทานอาหารรสจัด (ทวีศิลป์ ศรีอักษร, 2551) ซึ่งการที่บุคคลจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเดิมไปสู่พฤติกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพนั้นเป็นสิ่งที่กระทำได้ยากและมีแนวโน้มที่บุคคลอาจไม่สามารถกระทำได้อย่างต่อเนื่อง เพราะปัจจัยที่สำคัญในการจูงใจให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้นคือ ปัจจัยด้านความคิดและความรู้สึกที่เฉพาะเจาะจงต่อพฤติกรรม (Pender et al, 2006)

ด้วยเหตุนี้ทัศนคติในการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง และจากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2552 พบว่าจังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ นครราชสีมา ขอนแก่น และเชียงใหม่ และผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ซึ่งผู้สูงอายุจะมีปัญหาสุขภาพเป็นปัญหาสำคัญทั้งนี้เนื่องมาจากผู้สูงอายุมีการเตรียมตัวน้อยมากในการดูแลสุขภาพและการออกกำลังกาย โดยโรคที่ผู้ป่วยเจ็บป่วยมากที่สุด ได้แก่ โรคกล้ามเนื้อหัวใจ โรคระบบไหลเวียนโลหิต และกลุ่มโรคทางเดินหายใจ นอกจากนี้ในเขตเทศบาล หรือในอำเภอเมืองยังขาดการให้การดูแลผู้สูงอายุจากสถาบันครอบครัว อาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้สถาบันครอบครัวมีขนาดเล็กลง และลดบทบาทในการให้การดูแลผู้สูงอายุ (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2554: ออนไลน์) ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงทัศนคติของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองเชียงใหม่ที่มีต่อการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายให้เหมาะสมกับวัย ผู้สูงอายุมีความเข้าใจในเรื่องการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพมากน้อยแค่ไหน และเพื่อเป็นแนวทางและข้อมูลแก่ผู้ประกอบการธุรกิจในด้านนี้ใน

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และมีประโยชน์ต่อการสร้างหรือขยายตลาดของผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต เนื่องจากผู้บริโภครุ่นนี้มีกำลังซื้อสูง เพราะมีความมั่นคงทางการเงินสูง อีกทั้งกลุ่มผู้สูงอายุมีความต้องการอาหารที่สะดวกต่อการบริโภคและมีคุณสมบัติที่สามารถป้องกันและรักษาสุขภาพให้ดีตลอดเวลา

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองเชียงใหม่ต่อการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทราบทัศนคติของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองเชียงใหม่ต่อการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ
2. เป็นแนวทางและข้อมูลแก่ผู้ประกอบการธุรกิจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และมีประโยชน์ต่อการสร้างหรือขยายตลาดของผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด และความโน้มเอียงพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อข้อมูลข่าวสารและการเปิดรับสถานการณ์ที่ได้รับมา ซึ่งเป็นไปทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั้งชายและหญิงที่มีรายได้ และอาศัยอยู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่

อาหารเพื่อสุขภาพ หมายถึง อาหารที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุและเมื่อรับประทานเข้าไปแล้ว มีประโยชน์ต่อร่างกาย ช่วยในการป้องกันและลดปัญหาด้านสุขภาพที่เกิดขึ้นกับวัยสูงอายุ ซึ่งรวมถึงผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร